

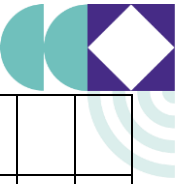
NEDERLANDS

2. Schrijven

KO De kleuters kunnen 1.2.1 een dynamische pengreep hanteren. 1.2.2 in een correcte schrijfhouding zitten. 1.2.3 rechte en gebogen lijnen maken binnen liniatuur. 1.2.4 schrijfpatronen maken binnen liniatuur. 1.2.5 egaal binnen de lijntjes kleuren. 1.2.6 arceren met rechte lijnen. 1.2.7 de schrijfrichting hanteren.	L4 De leerlingen kunnen 1.2.1 letters, woorden en zinnen schrijven tussen de grondlijn en hulplijnen. 1.2.2 kleine letters, hoofdletters, cijfers, reken- en leestekens, volgens een correcte route, schrijven binnen een volledige liniatuur. 1.2.3 een regelmatig handschrift hanteren met de juiste spatiëring binnen en tussen woorden. 1.2.4 de kantlijn en witruimtes hanteren in schriften.	L6 De leerling kan 1.2.1 vlot en regelmatig zonder hulplijnen schrijven op een enkele grondlijn. 1.2.2 het schrijftempo en de vormgevingskwaliteit op elkaar afstemmen. 1.2.3 een digitale tekst schrijven.

Handschrift en digitale vaardigheden

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.2.1			NL.140		Herkennen een dynamische pengreep. MIA <i>Dynamische pengreep:</i> doseren van de spierspanning van de vingers met soepele vingers en pols schrijfgerief tussen duim en wijsvinger Te hanteren begrippen de duim, de vingers, de wijsvinger, de hand, de pols									
KO 1.2.1			NL.141		Gebuiken een dynamische pengreep bij het schrijven.									
KO 1.2.3		LO.0 16	NL.142		Schrijven rechte en gebogen lijnen tussen twee lijnen.									
KO 1.2.4		LO.0 16	NL.143		Schrijven patronen tussen twee lijnen.									
KO 1.2.5		LO.0 16	NL.144		Kleuren egaal.									
KO 1.2.5		LO.0 16	NL.145		Kleuren binnen de lijntjes.									

KO 1.2.6		LO.0 16	NL.146	Arceren met rechte lijnen.																	
KO 1.2.7	NL.12 1		NL.147	Beschrijven de schrijfrichting. MIA <i>Schrijfrichting:</i> • van links naar rechts• van boven naar beneden• pagina na pagina Te hanteren begrippen van links, naar rechts, van boven, naar beneden, van voor, naar achter																	
KO 1.2.7			NL.148	Schrijven volgens het principe van schrijfrichting.																	
KO 1.2.2		LO.0 17	NL.149	Illustreren een correcte schrijfhouding. MIA <i>Correcte schrijfhouding:</i> • een goede zithouding• afstand tussen ogen en schrijfhand Voorbeelden • Lex zit mooi recht, met het onderste deel van de rug tegen de rugleuning van de stoel, het bovenlichaam licht voorovergebogen en de buik op een vuistbreedte afstand van de tafel. De voeten staan naast elkaar, plat op de grond. De onderarmen rusten op de tafel terwijl de ellebogen net op of net buiten de tafel liggen. Het hoofd is licht gebogen.• Lumi controleert met een meetlat of de afstand tussen de ogen en de schrijfhand van Fré ongeveer 30 cm meet. 'Dat is de ideale afstand om te schrijven', zegt de juf.																	
KO 1.2.2		LO.0 17	NL.150	Passen een correcte schrijfhouding toe.																	
	LL.042	LO.0 17	NL.151	Illustreren een gepaste positie van het schrijfooppervlak. Voorbeelden <i>Gepaste positie van het schrijfooppervlak:</i> • rechtshandigen leggen hun schrijfooppervlak iets schuin gedraaid naar de kant van de schrijfhand• linkshandigen die boven de regel schrijven leggen hun schrijfooppervlak iets schuin gedraaid naar de kant van de schrijfhand																	

				linkshandigen die onderhands schrijven leggen hun schrijfpoppervlak iets schuin gedraaid weg van de schrijfhand													
		LO.0 17	NL.152		Passen een gepaste positie van het schrijfpoppervlak toe.												
		LO.0 17	NL.153		Beschrijven de functie van de niet-schrijfhand. MIA <i>Functie van de niet-schrijfhand:</i> om het schrijfpoppervlak te fixeren zodat het niet verschuift om het schrijfpoppervlak na iedere regel een stukje omhoog te schuiven												
		LO.0 17	NL.154		Gebruiken de niet-schrijfhand als ondersteuning bij het schrijven.												
			NL.155		Herkennen verschillende schrijfmaterialen. MIA <i>Schrijfmaterialen:</i> schrijfgerief schrijfpoppervlakken												
	LL.096		NL.156		Beschrijven welke schrijfmaterialen geschikt zijn in functie van het resultaat. MIA <i>Schrijfmaterialen:</i> schrijfgerief schrijfpoppervlakken												
	LL.096	LO.0 16	NL.157		Gebruiken verschillende schrijfmaterialen.												
		LO.0 16	NL.158		Zetten geschikte schrijfmaterialen in om een tekst te creëren. Voorbeelden Liam merkt dat schrijven met een wasco of dikke stift op een post-it niet goed werkt, omdat dit schrijfmateriaal te dik is voor het kleine papiertje. Sofie gebruikt een whiteboardstift in plaats van een gewone stift om te schrijven op een whiteboard, omdat de inkt uitwisbaar moet zijn.												
L4 1.2.2			NL.159		Illustreer de correcte route bij het schrijven. MIA <i>Schrijven:</i> kleine letters, cijfers leestekens: het punt, het vraagteken, het uitroepteken												

				Te hanteren begrippen omhoog, omlaag, (naar) boven, (naar) onder, rond, gebogen, de lijn, de lus, schuin														
L4 1.2.2			NL.160	MIA <i>Correcte route:</i> • hoofdletters • leestekens: de komma														
L4 1.2.2			NL.161	MIA <i>Correcte route:</i> • leestekens: het dubbele punt														
L4 1.2.1		LO.0 17	NL.162	MIA <i>Volledige liniatuur:</i> de grondlijn en de hulplijnen Te hanteren begrippen de grondlijn, de hulplijnen														
L4 1.2.2	NL.52 8 NL.52 7 NL.24 1	LO.0 17	NL.163	Schrijven volgens de correcte route tussen een volledige liniatuur. MIA <i>Schrijven:</i> • kleine letters, cijfers • leestekens: het punt, het vraagteken, het uitroepteken • letters, woorden en zinnen • rekestekens														
L4 1.2.2	NL.52 8 NL.52 7 NL.23 7 NL.24 1	LO.0 17	NL.164	Schrijven volgens de correcte route tussen een volledige liniatuur. MIA <i>Schrijven:</i> • kleine letters, hoofdletters, cijfers • leestekens: het punt, het vraagteken, het uitroepteken, de komma • letters, woorden en zinnen • rekestekens														
L4 1.2.2	NL.52 9 NL.23 7		NL.165	Schrijven volgens een correcte route binnen een volledige liniatuur. MIA														

	NL.23 8			<i>Schrijven:</i> kleine letters, hoofdletters en cijfers leestekens: het dubbele punt, de komma woorden, zinnen en rekestekens														
L6 1.2.1	NL.23 9 NL.24 4		NL.166	Schrijven volgens een correcte route. MIA <i>Schrijven:</i> zinnen met een variatie aan leestekens zonder hulplijnen op een enkele grondlijn woordtekens: trema, koppelteken, apostrof, accent														
L4 1.2.3	NL.31 0	LO.0 18	NL.167	Gebruiken een regelmatig handschrift. MIA <i>Regelmatig handschrift:</i> regelmaat in (romp)letterhoogte, op de grondlijn, regelmaat in woord- en letterafstand														
L4 1.2.3	NL.31 0 NL. 531		NL.168	Schrijven met juiste spatiëring. MIA <i>Juiste spatiëring:</i> met afstand tussen letters binnen woorden met witruimte tussen woorden. Te hanteren begrip de spatie														
L4 1.2.4	NL.31 0 NL.53 2		NL.169	Gebruiken de kantlijn op gelijnd papier.														
L6 1.2.1		LO.0 19	NL.170	Schrijven regelmatig, zonder hulplijnen, op een enkele grondlijn.														
L6 1.2.2		LO.0 19	NL.171	Stemmen het schrijftempo en de vormgevingskwaliteit op elkaar af. Voorbeelden Camille leert sneller schrijven, terwijl haar persoonlijk handschrift regelmatig en duidelijk blijft. Sylvie schrijft heel snel, maar moet alert blijven om duidelijk en regelmatig te schrijven.														
		LL.05 8	NL.172	Corrigeren het eigen handschrift in functie van leesbaarheid.														
	LL.054		NL.173	Reflecteren over de impact van de leesbaarheid van de eigen schrijfproducten.														

	1.2.6 spellingregels bij werkwoorden in de tegenwoordige tijd toepassen. 1.2.7 zwakke en sterke werkwoorden in de (on)voltooid verleden tijd spellen. 1.2.8 zinnen en teksten schrijven met aandacht voor zinsstructuur, gebruik van hoofdletters en interpunctie.	1.2.5 spellingregels toepassen bij frequente werkwoorden in tegenwoordige, verleden, voltooid en toekomstige tijd. 1.2.6 samengestelde zinnen en teksten schrijven met aandacht voor zinsstructuur, gebruik van hoofdletters en interpunctie.

Correct schrijven

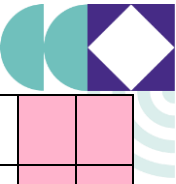
Spelling van woorden

MD/GO!	🗨	🔗	Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
Spelling van woorden met klankzuivere klinkers en medeklinkers														
			NL016 NL.017 NL.018 NL.019	NL.175	Schrijven voor hen belangrijke woorden als globale eenheden. Te hanteren begrippen het woord, de letter Voorbeelden <i>Voor hen belangrijke woorden:</i> de eigen naam, namen van voor hen belangrijke mensen, naamwoorden van voor hen belangrijke mensen zoals papa, oma, tante... kopiëren door letters te stempelen, met losse letters te leggen, met een toetsenbord te typen, na te tekenen in kapitalen themawoorden kopiëren door letters te stempelen, met losse letters te leggen, met een toetsenbord te typen, na te tekenen met schrijfmateriaal									
L4 1.2.5	NL.02 6	NL.020 NL.021	NL.176		Schrijven klankzuivere woorden met één lettergreep. MIA <i>Klankzuivere woorden met één lettergreep:</i> MK-woorden KM-woorden MKM-woorden Te hanteren begrippen de klank, de medeklinker, de klinker									
L4 1.2.5	NL.02 6		NL.177		Schrijven klankzuivere woorden met één lettergreep door middel van foneem-grafeemkoppeling. MIA <i>Schrijven:</i> woorden die ze nog niet eerder hebben gezien									

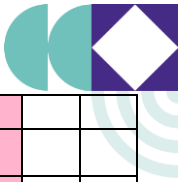
					Voorbeelden <i>Woorden die ze nog niet eerder hebben gezien:</i> Ik ken de letters s, m, aa, r, v en maak zelf nieuwe woorden zoals vaar, vaas, raam; Ik leerde het woord 'om' en kan nu ook kom, som en sok maken.													
L4 1.2.5	NL.02 9		NL.178		Schrijven klankzuivere woorden met meerdere lettergrepen.													
Spelling van woorden met niet-klankzuivere klinkers en medeklinkers																		
L4 1.2.5			NL.179		Illustreren de verlengingsregel bij woorden die eindigen op een t-/d- of p/b- klank. Te hanteren begrippen de medeklinker, de klinker Voorbeelden <i>Verlengingsregel:</i> Schrijf ik paart of paard? Bij verlenging hoor ik paarden, dus schrijf ik paard. Schrijf ik rib of rip? Bij verlenging hoor ik ribben, dus schrijf ik rib.													
L4 1.2.5			NL.180		Passen de verlengingsregel toe bij woorden die eindigen op een t-/d- of p/b- klank.													
L4 1.2.5			NL.181		Illustreren de verdubbelingsregel voor medeklinkers voorafgegaan door een gedekte klinker. Voorbeelden <i>Verdubbelingsregel:</i> tel-ler > teller; pas-ser > passer													
L4 1.2.5			NL.182		Passen de verdubbelingsregel voor medeklinkers voorafgegaan door een gedekte klinker toe.													
L4 1.2.5			NL.183		Illustreren de verenkelingsregel voor ongedekte klinkers. MIA <i>Ongedekte klinker:</i> ongedekte klinker in een woord ongedekte klinker op het einde van een woord Voorbeelden <i>Verenkelingsregel:</i> ka-mer > kamer; le-pel > lepel ; auto, na, nu													
L4 1.2.5			NL.184		Passen de verenkelingsregel voor ongedekte klinkers toe.													
L6 1.2.4	NL.24 4	NL.533	NL.185		Herkennen frequent gebruikte woorden met woordtekens. MIA													

					<i>Woordtekens:</i> • koppelteken • apostrof • trema • accent													
L6 1.2.4		NL.533 NL.245	NL.186		Schrijven frequent gebruikte woorden met woordtekens.													
Spelling van verkleinwoorden																		
L4 1.2.5		NL.510 NL.511 NL.537	NL.187		Illustreren het vormen van regelmatige verkleinwoorden. MIA <i>Regelmatige verkleinwoorden:</i> • op -je, • op -tje • op -pje • op -etje Te hanteren begrippen het verkleinwoord, het grondwoord, het achtervoegsel													
L4 1.2.5		NL.510 NL.537	NL.188		Illustreren het vormen van onregelmatige verkleinwoorden. MIA <i>Vorming van onregelmatige verkleinwoorden:</i> Bij het achtervoegsel -kje valt de g van het wordeinde -ng in het grondwoord weg. Te hanteren begrippen het verkleinwoord, het grondwoord, het achtervoegsel Voorbeelden <i>Onregelmatige verkleinwoorden:</i> koning – koninkje, ketting – kettinkje													
L6 1.2.4		NL.510 NL.511	NL.189		Illustreren het vormen van onregelmatige verkleinwoorden. MIA <i>Vorming van onregelmatige verkleinwoorden:</i> • Klankverandering in grondwoord • Verlenging van vrije klinker • Verdubbeling van medeklinker													

				• Uitzonderlijk verkleinwoord • Verkleinwoorden van leenwoorden Voorbeelden <i>Onregelmatige verkleinwoorden:</i> • schip – scheepje, vat – vaatje • oma – omaatje, taxi – taxietje • bel – belletje, slab- slabbetje • jongen – jongetje • café – cafeetje, baby – baby'tje, sms- sms'je															
L6 1.2.4			NL.190	Schrijven verkleinwoorden.															
Spelling van meervouden																			
L4 1.2.5	NL.51 1		NL.191	Illustreren het vormen van meervouden op -s, -en, -eren.															
L4 1.2.5	NL.51 1 NL.53 6 NL.53 7	NL.515	NL.192	Illustreren het vormen van meervouden op 's. Te hanteren begrippen het zelfstandig naamwoord, het enkelvoud, het meervoud															
L4 1.2.5			NL.193	Schrijven meervouden.															
L4 1.2.5			NL.194	Illustreren het vormen van meervouden van zelfstandige naamwoorden. MIA <i>Vorming van meervouden:</i> • meervouden met behoud van betekenis en verandering van betekenis • zelfstandige naamwoorden die geen meervoud hebben • zelfstandige naamwoorden die geen enkelvoud hebben Te hanteren begrippen het zelfstandig naamwoord, het enkelvoud, het meervoud Voorbeelden <i>Meervouden van zelfstandige naamwoorden met verandering van betekenis:</i> been > beenderen – benen <i>Zelfstandige naamwoorden die geen meervoud hebben:</i> ongedierte <i>Zelfstandige naamwoorden die geen enkelvoud hebben:</i> mazelen, hersenen															

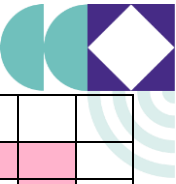

L4 1.2.5			NL.195		Schrijven meervouden van zelfstandige naamwoorden.												
L6 1.2.4			NL.196		Illustreren het vormen van meervouden van woorden op -ie, -ee. Voorbeelden <i>Meervouden van woorden op -ie, -ee:</i> zee > zeeën; kopie > kopieën												
L6 1.2.4			NL.197		Schrijven meervouden op -ie en -ee.												
L6 1.2.4			NL.198		Illustreren het vormen van woorden met een afwijkende meervoudsvorm. Voorbeelden <i>Woorden met een afwijkende meervoudsvorm:</i> museum > musea; centrum > centra												
L6 1.2.4			NL.199		Schrijven woorden met een afwijkende meervoudsvorm.												
Spelling van werkwoordsvormen																	
L4 1.2.6		NL.516 NL.540 NL.546	NL.200		Illustreren het vervoegen van werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd. MIA <i>Vorming van werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd:</i> stam + uitgang Te hanteren begrippen het werkwoord, de persoonsvorm, de stam, de uitgang, de tegenwoordige tijd Voorbeelden <i>Werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd:</i> ik werk, jij denkt, hij gaat, wij wandelen, jullie eten, zij dromen												
L4 1.2.6		NL.546	NL.201		Schrijven werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd.												
L4 1.2.6	NL.546	NL.516 NL.542 NL.545	NL.202		Illustreren het vervoegen van werkwoorden in de voltooid tegenwoordige tijd. MIA <i>Vorming van werkwoorden in de voltooid tegenwoordige tijd:</i> vervoeging van 'hebben' of 'zijn' in de onvoltooid tegenwoordige tijd + voltooid deelwoord Te hanteren begrippen de voltooid tegenwoordige tijd, het voltooid deelwoord Voorbeelden <i>Werkwoorden in de voltooid tegenwoordige tijd:</i>												

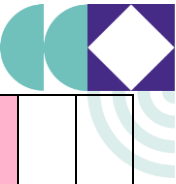

					ik heb gewerkt, ik ben gekomen												
L4 1.2.6	NL.54 6		NL.203		Schrijven werkwoorden in de voltooid tegenwoordige tijd.												
L4 1.2.7	NL.54 6	NL.516	NL.204		Illustreren het vervoegen van zwakke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd. MIA <i>Vorming van zwakke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd:</i> • stam + uitgang • zonder klankverandering Te hanteren begrip de verleden tijd Voorbeelden <i>Werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd:</i> ik werkte, wij wandelden, zij droomden												
L4 1.2.7	NL.54 6	NL.516 NL.541	NL.205		Illustreren het vervoegen van sterke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd. MIA <i>Vorming van sterke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd:</i> • stam + uitgang • met klankverandering Voorbeelden <i>Sterke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd</i> jij dacht, hij ging, jullie aten												
L4 1.2.7	NL.54 6		NL.206		Schrijven werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd.												
L4 1.2.7	NL.54 6	NL.516 NL.543 NL.545	NL.207		Illustreren het vervoegen van werkwoorden in de voltooid verleden tijd. MIA <i>Vorming van werkwoorden in de voltooid verleden tijd:</i> vervoeging van 'hebben' of 'zijn' in de on voltooid verleden tijd + voltooid deelwoord Te hanteren begrip de voltooid verleden tijd Voorbeelden <i>Werkwoorden in de voltooid verleden tijd:</i> ik had gewerkt, ik was gekomen.												
L4 1.2.7	NL.54 6		NL.208		Schrijven werkwoorden in de voltooid verleden tijd.												

L6 1.2.5	NL.54 7	NL.544	NL.209		Illustreren het vervoegen van werkwoorden in de toekomstige tijd. MIA <i>Vorming van werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordig toekomstige tijd:</i> vervoeging van het werkwoord zullen + infinitief Te hanteren begrippen de infinitief, de toekomstige tijd												
L6 1.2.5	NL.54 7		NL.210		Schrijven werkwoorden in de toekomstige tijd.												
L6 1.2.5			NL.211		Tonen hun kennis van spellingsregels van frequente werkwoorden in de tegenwoordige, verleden, voltooide en toekomstige tijd in verschillende contexten. Voorbeelden In de klas werken de leerlingen rond het brede thema 'Toen, nu en binnenkort'. Amir, Jackson en Robin onderzoeken hoe onze kustlijn zich doorheen de tijd verlegde. Ze schrijven daarover een artikel voor op de klasblog. Bij het schrijven letten ze op de spelling van de werkwoorden in de verschillende tijden. Nadia koos ervoor om een verhaal te schrijven van toen haar moeder, haar grootmoeder en zichzelf wanneer ze 8 jaar oud waren. Daarin vergelijkt ze het leven van haar grootmoeder, haar moeder en zichzelf. Na het schrijven kijkt Nadia na of ze telkens de juiste spelling van de werkwoorden in de verschillende tijden gebruikt.												
Spelling van woorden met specifieke lettercombinaties																	
L4 1.2.5	NL.03 0		NL.212		Schrijven woorden met een medeklinkercluster vooraan of achteraan. Voorbeelden <i>Woorden met een medeklinkercluster vooraan:</i> de <u>k</u>raan, de <u>t</u>rap, de <u>s</u>trik <i>Woorden met een medeklinkercluster achteraan:</i> de po<u>o</u>rt, de berg, her<u>f</u>st												
L4 1.2.5	NL.02 8		NL.213		Schrijven -ng en -nk woorden.												
L4 1.2.5			NL.214		Schrijven woorden met sch-.												
L4 1.2.5			NL.215		Schrijven woorden met meerdere medeklinkers in het midden. Voorbeelden <i>Woorden met meerdere medeklinkers in het midden:</i> het ma<u>s</u>ker, het ka<u>s</u>teel, on<u>d</u>er												
L4 1.2.5			NL.216		Schrijven woorden met au/ou en ei/ij.												
L4 1.2.5	NL.03 4		NL.217		Schrijven woorden met aai, ooi, oei, eeuw, ieuw en uw.												

L4 1.2.5			NL.218	Schrijven -ch/-g en -cht/-gt woorden.																
			NL.219	Schrijven woorden die eindigen op -teit en -heid.																
			NL.220	Schrijven laagfrequente woorden met een dubbele medeklinker. Voorbeelden <i>Laagfrequente woorden met een dubbele medeklinker:</i> onm <u>id</u> dell <u>i</u> jk, het par <u>al</u> le <u>l</u> ogram, de profes <u>s</u> or																
L6 1.2.4	NL.03 2	NL.510 NL.511	NL.221	Schrijven woorden die eindigen op -isch(e), -air(e), -iaal, -eaal, -ueel, -ieel. Te hanteren begrippen het grondwoord, het achtervoegsel																
Spelling van woorden met een doffe klank																				
L4 1.2.5			NL.222	Schrijven de doffe klank in lidwoorden. MIA <i>Lidwoorden:</i> de, het, een																
L4 1.2.5	NL.03 3		NL.223	Schrijven de doffe klank in hoogfrequente woorden. Voorbeelden <i>doffe klank in hoogfrequente woorden:</i> me, de moeder, deze																
L4 1.2.5	NL.03 3		NL.224	Schrijven de doffe klank in onbeklemtoonde lettergrepen, weergegeven door e, i, o of u. Voorbeelden <i>doffe klank in onbeklemtoonde lettergrepen:</i> de dokter, de havik, de avond, de datum																
L4 1.2.5	NL.03 3	NL.510 NL.511	NL.225	Schrijven in woorden met een voor- en/of achtervoegsel de doffe klank. MIA <i>voor- en/of achtervoegsel:</i> • ge-, ver, be- • -elen, -eren • -ig, -lijk Te hanteren begrippen het grondwoord, het voorvoegsel, het achtervoegsel																
Spelling van leenwoorden en frequente woorden waarin specifieke letter(combinatie)s afwijkend worden uitgesproken																				
L6 1.2.4		NL.038	NL.226	Herkennen frequente leenwoorden.																

					Voorbeelden <i>Frequente leenwoorden:</i> de agenda, de game														
L6 1.2.4		NL.038	NL.227		Herkennen tweeklanken in frequente leenwoorden. Voorbeelden <i>Tweeklanken in frequente leenwoorden:</i> cacao, patio, koala														
L6 1.2.4	NL.03 6		NL.228		Schrijven frequente leenwoorden.														
L6 1.2.4			NL.229		Herkennen frequente woorden met een afwijkende uitspraak van de letters 'g', 'j' en 'ch'. Voorbeelden <i>Frequente woorden met een afwijkende uitspraak:</i> de bagage, de jury, de chauffeur														

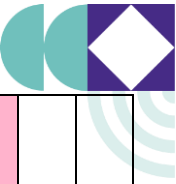
PBD GO! concept, goedgekeurd door raad GO! nog niet door AH/VOK

L6 1.2.4		NL.230	Herkennen in frequente woorden fonemen die als bepaalde grafemen geschreven worden. MIA <i>Fonemen die als bepaalde grafemen geschreven worden:</i> • <i>k als c</i> • <i>s als c</i> • <i>t als th</i> • <i>i als y</i> • <i>z als s</i> • <i>s als t</i> • <i>ks als cc</i> • <i>k als cc</i> • <i>k als q</i> • <i>kw als qu</i> • <i>ks als x</i> • <i>wr als vr</i> • <i>oo als eau</i> • <i>oo als au</i> • <i>oe als ou</i> • <i>ie als i</i> Voorbeelden <i>Woorden met fonemen die als bepaalde grafemen geschreven worden:</i> cursus, citroen, thuis, systeem, museum, politie, accent, accordéon, quotiënt, aquarium, examen, wreed, bureau, restaurant, journalist, februari																
L6 1.2.4		NL.231	Herkennen in frequente woorden medeklinkers die niet uitdrukkelijk uitgesproken worden. Voorbeelden <i>Frequente woorden met medeklinkers die niet uitdrukkelijk uitgesproken worden:</i> zachtjes, het jongetje																
L6 1.2.4		NL.232	Schrijven woorden waarin specifieke letter(combinatie)s afwijkend worden uitgesproken.																
L6 1.2.4		NL.233	Illustreren de oorsprong van woorden uit verschillende vakgebieden. Voorbeelden <i>Oorsprong van woorden uit verschillende vakgebieden:</i>																

					fauna en flora uit het Latijn; fotografie uit het Grieks													
L6 1.2.4			NL.234		Schrijven woorden uit verschillende vakgebieden met een oorsprong in het Latijn of Grieks.													
L6 1.2.4 L6 1.4.5		NL.039	NL.235		Herkennen vaak voorkomende afkortingen, initiaalwoorden en letterwoorden. Voorbeelden <i>afkortingen:</i> a.u.b., bv. <i>initiaalwoorden:</i> EHBO, pc <i>letterwoorden:</i> vip, ufo													
L6 1.2.4 L6 1.4.5	NL.03 8		NL.236		Schrijven vaak voorkomende afkortingen, initiaalwoorden en letterwoorden.													

Hoofdletters en interpunctie

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
L4 1.2.5	NL.03 2	NL.127	NL.237		Illustreren de regels voor het gebruik van hoofdletters bij schrijven. MIA <i>Regels voor het gebruik van hoofdletters:</i> aan het begin van een zin bij het schrijven van eigennamen van personen bij titels van boeken en films Te hanteren begrippen de hoofdletter, de kleine letter Voorbeelden <i>Gebruik van hoofdletters:</i> Op een dag gebeurde er iets gek. Erwin Vandenbroucke, Adelinde Loconsole Sjakie en de chocoladefabriek (boek van Roald Dahl) Wonka (film naar het boek van Roald Dahl)									
L4 1.2.5	NL.56 6	NL.16 5	NL.238		Illustreren de regels voor het gebruik van hoofdletters bij schrijven. MIA <i>Regels voor het gebruik met hoofdletters:</i> het eerste woord van een aanhaling aan het begin van een zin									

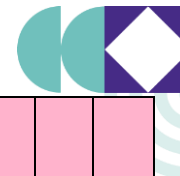

				• na een afgekort woord• aardrijkskundige namen• namen van windstreken die verwijzen naar een geografisch gebied• feestdagen• namen van talen en taalvariëteiten <i>Regels voor het gebruik zonder hoofdletter:</i> • een zin die met een getal begint Te hanteren begrippen de hoofdletter, de kleine letter Voorbeelden <i>Met hoofdletter:</i> • Hij zei: "Ik lust geen kaas."• 's Morgens eet ik yoghurt.• België, Gent, Limburg• Noord, Zuid• Dag van de Leraar, Dag van de Arbeid, Nieuwjaar, Internationale Vrouwendag, Europese Dag van de Talen, Werelddierendag• Nederlands, West-Vlaams <i>Zonder hoofdletter:</i> 67 personen werden geëvacueerd.											

PBD GO! concept, goedgekeurd door raad GO! nog niet door AH/VOK

					MIA <i>Leestekens:</i> de dubbele aanhalingstekens, de haakjes													
L6 1.2.4	NL.16 6	NL.533 NL.185 NL.186	NL.244		Schrijven frequent gebruikte woorden met woordtekens. MIA <i>Woordtekens:</i> het trema, het koppelteken, de apostrof, het accent Te hanteren begrippen het trema, het koppelteken, de apostrof, het accent													
L4 1.2.8 L6 1.2.6			NL.245		Tonen hun kennis van spelling in verschillende contexten. Voorbeelden Jean-Baptist controleert zijn toets op spelling en merkt dat hij werkwoorden in de verleden tijd correct moet vervoegen om een foutloze tekst te schrijven. Lena schrijft een boodschappenlijstje en let erop dat ze woorden zoals "yoghurt" en "mayonaise" correct spelt.													
Correct schrijven van zinnen en teksten																		
MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn													
L4 1.2.8		NL.127 NL.528	NL.246		Schrijven zinnen en teksten met aandacht voor het gebruik van hoofdletters en interpunctie. MIA <i>Gebruik van hoofdletters en interpunctie:</i> hoofdletter aan het begin van een zin leesteken aan het einde van de zin: punt, uitroepeteken, vraagteken													
L4 1.2.8		NL.529	NL.247		Schrijven zinnen en teksten met aandacht voor het gebruik van hoofdletters en interpunctie. MIA <i>Gebruik van hoofdletters en interpunctie:</i> hoofdletter aan het begin van een zin, behalve bij uitzonderingen zoals 's Morgens... en 14 dagen later... leesteken in de zin: komma, dubbele punt													
L6 1.2.6		NL.529	NL.248		Schrijven zinnen en teksten met aandacht voor het gebruik van hoofdletters en interpunctie. MIA													

				<i>Gebruik van hoofdletters en interpunctie:</i> • hoofdletter aan het begin van een zin, behalve bij uitzonderingen zoals 's Morgens... en 14 dagen later... • hoofdletter aan het begin van een aanhaling • leesteken in de zin: dubbele aanhalingstekens																
L4 1.2.8		NL.549	NL.249	Schrijven zinnen in teksten met aandacht voor zinsstructuren. MIA <i>Zinnen:</i> • enkelvoudige zinnen • mededelende zin <i>Zinsstructuren:</i> • juiste woordvolgorde: met woorden op de juiste plaats in de zin, afgestemd op de soort zin																
L4 1.2.8		NL.550	NL.250	Schrijven zinnen in teksten met aandacht voor zinsstructuren. MIA <i>Zinnen:</i> • enkelvoudige zinnen • uitroepende zin, vragende zin, ontkennende zin, gebiedende wijs <i>Zinsstructuren:</i> • juiste woordvolgorde: met woorden op de juiste plaats in de zin, afgestemd op de soort zin																
L4 1.2.8 L6 1.2.6		NL.551	NL.251	Schrijven zinnen in teksten met aandacht voor zinsstructuren. MIA <i>Zinnen:</i> • enkelvoudige en samengestelde zinnen • mededelende zin <i>Zinsstructuren:</i> • juiste woordvolgorde: met woorden op de juiste plaats in de zin, afgestemd op de soort zin																
L4 1.2.8 L6 1.2.6		NL.552	NL.252	Schrijven zinnen in teksten met aandacht voor zinsstructuren. MIA <i>Zinnen:</i> • enkelvoudige en samengestelde zinnen																

					mededelende zin, uitroepende zin, vragende zin, ontkennende zin, gebiedende wijs <i>Zinsstructuren:</i> juiste woordvolgorde: met woorden op de juiste plaats in de zin, afgestemd op de soort zin														

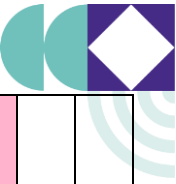
KO De kleuters kunnen 1.2.8 door middel van tekenen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen ideeën of gebeurtenissen vastleggen.	L4 De leerlingen kunnen 1.2.9 kernwoorden, schema's of eenvoudige lijstjes noteren om teksten of mondelinge informatie uit vakdisciplines te onthouden of te ordenen. 1.2.10 teksten of mondelinge informatie uit vakdisciplines samenvatten in korte zinnen.	L6 De leerling kan 1.2.7 het kernidee van teksten of mondelinge informatie uit vakdisciplines in eigen woorden formuleren. 1.2.8 een samenvatting schrijven met een kernidee, argumenten en relevante details. 1.2.9 bij vakdisciplines gestructureerde aantekeningen maken met kernwoorden.

Schrijven om te leren

Noteren en samenvatten

MD/GO!	🚩	🔗	Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.2.8	NL.122 NL.124	NL.125	NL.253		Gebruiken tekeningen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen om ideeën, gebeurtenissen en kennis vast te leggen. Voorbeelden Lotje tekent een smiley naast haar opdracht om aan te geven dat ze het leuk vond om die te maken. Achilles vult de eerste letter van een woord aan met een zelf uitgevonden letterteken.									
KO 1.2.8	NL.123		NL.254		Geven de betekenis van hun schrijfproduct weer. Voorbeeld Gilles toont met trots zijn prijslijst en zegt: "Ik heb lijst gemaakt voor de winkel"									
KO 1.2.8	NL.326		NL.255		Gebruiken specifieke stukken uit het schrijfproduct als antwoord op een specifieke vraag. Voorbeeld De leraar vraagt aan Gilles wat hij schreef. Hij toont zijn prijslijst, zegt en wijst tegelijkertijd aan: "Ik schreef wortel, brood, banaan en de prijzen"									

KO 1.2.8		NL.625	NL.256	Gebruiken het schrijven geïntegreerd tijdens hun spel. MIA <i>Schrijven:</i> • tekeningen • al dan niet uitgevonden grafemen										
KO 1.2.8		NL.125	NL.257	Schrijven teksten voor zelfgekozen doeleinden. Voorbeelden <i>Teksten voor zelfgekozen doeleinden:</i> • kopiërend letters, woorden en zinnen schrijven voor eigen plezier • een eigen ervaring, belevenis, gevoelens... in een dagboek schrijven										
L4 1.2.9		LL.047	NL.258	Noteren informatie in een aangeboden schematische voorstelling. MIA <i>Informatie:</i> uit verschillende vakdisciplines <i>Schematische voorstelling:</i> • schema • lijst Voorbeelden • Het is winter. De kinderen leren over weersverschijnselen die bij de winter horen. Ze leren ook dat daar aangepaste kledij bij hoort. Ze maken een lijstje van welke kledij geschikt is om in de winter te dragen. • In de les verkeer onderzoeken de kinderen welke soorten verkeersborden er zijn. Ze noteren in hun schema welke vormen en kleuren de aangeboden verkeersborden hebben, door de vorm te tekenen en in te kleuren. Samen met de leerkracht noteren ze er de naam bij en wat de betekenis van de combinatie van vorm en kleur is, zoals verbodsbord, gevaarsbord... Zo hebben ze een handig overzicht gemaakt van de soorten verkeersborden dat ze later nog kunnen raadplegen om de betekenis van een ongezien verkeersbord te achterhalen.										
L4 1.2.9	NL.073		NL.259	Herkennen kernwoorden in teksten.										
L4 1.2.9			NL.260	Maken beknopte notities met behulp van kernwoorden uit teksten. MIA <i>Teksten:</i> • mondeling of schriftelijk aangeboden • van verschillende vakdisciplines										

L4 1.2.9	NL.078 NL.133	LL.048	NL.261	Gebruiken schematische voorstellingen bij het ordenen van inhoud uit teksten. MIA <i>Gebruiken:</i> • met gebruik van kernwoorden • met weergave van verbanden Voorbeelden • In een tekst over de verschillende diersoorten worden er verschillende voorbeelden gegeven. Suzanna en Doris maken samen een <u>lijstje</u> waarin ze per diersoort de voorbeelden opsommen. • Linde en Samia maken een <u>woordspin</u> en noteren daarrond alle diersoorten.												
L4 1.2.10	NL.073 NL.075 NL.133		NL.262	Verwoorden de hoofdgedachte van een tekst in een korte zin. MIA <i>Tekst:</i> • een alinea of de volledige tekst <i>Verwoorden:</i> • met behulp van genoteerde kernwoorden												
L4 1.2.10	NL.076 NL.133	LL.048	NL.263	Schrijven de hoofdgedachte van een tekst in een korte zin. MIA <i>Tekst:</i> • een alinea of de volledige tekst <i>Schrijven:</i> • met behulp van kernwoorden												
L6 1.2.9		LL.049	NL.264	Maken gestructureerde aantekeningen met behulp van kernwoorden.												
L6 1.2.7	NL.133	LL.049	NL.265	Schrijven in eigen woorden de hoofdgedachte van een tekst op. MIA <i>Tekst:</i> een alinea of de volledige tekst												
	LL.050		NL.266	Verwoorden het belang van het samenvatten van teksten. Voorbeelden <i>Belang van samenvatten:</i> • informatie verwerven en onthouden • Een gelezen verhaal kort samenvatten omdat je het wil aanraden aan een vriend.												

L6 1.2.8		LL.050	NL.267		Vatten een tekst samen. MIA <i>Samenvatten:</i> • kernidee/hoofdgedachte • argumenten • relevante details													
L6 1.2.8		LL.050 NL.130 NL.133	NL.268		Vatten de inhoud van teksten samen, gebruikmakend van de tekststructuur/verhaalstructuur. MIA <i>Tekststructuur/verhaalstructuur:</i> • vormelijke elementen van tekststructuur/verhaalstructuur: titel, tussentitel, alinea, hoofdstuk, bladzijde, regel, cursief, vet, tekstopmaak • inhoudelijke elementen van tekststructuur: oorzaak-gevolgstructuur, chronologische opbouw, probleem-oplossingsstructuur, vergelijkende opbouw, beschrijvende opbouw • inhoudelijke elementen van verhaalstructuur: begin (kennismaking: personages, situatie, plaats), midden (probleem en obstakels), slot (oplossing en afloop); chronologische opbouw Te hanteren begrippen het hoofdstuk, de bladzijde, de alinea, de regel, de titel, de tussentitel, de tekstopmaak, cursief, vet													
	IT.057	NL.097	NL.269		Schrijven teksten op basis van informatie, verzameld uit verschillende bronnen (synthese).													

KO De kleuters kennen 1.2.9 de functie van schriftelijke taal om te informeren of te communiceren. De kleuters kunnen 1.2.10 ideeën aanbrengen voor een tekst vanuit aangeboden inhoud, eigen ervaringen, of creatieve ideeën.	L4 De leerlingen kunnen 1.2.11 met behulp van enkele gepaste tekstkenmerken specifieke teksten formuleren < bv. een stappenplan, een brief > 1.2.12 bedenken wat de inhoud van een tekst kan zijn en hiervoor gebruik maken van hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.2.13 ideeën verzamelen en ordenen voor een tekst via een woordspin of schema. 1.2.14 teksten schrijven met aandacht voor gepaste inhoud.	L6 De leerling kan 1.2.10 met behulp van enkele gepaste tekstkenmerken specifieke teksten formuleren < bv. bij een reclametekst, een nieuwsbericht > 1.2.11 bedenken wat de inhoud van een tekst kan zijn en hiervoor gebruik maken van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis en relevante strategieën: brainstorm, vragen stellen en associëren. 1.2.12 ideeën verzamelen en ordenen voor een tekst en hierbij indien relevant een plan of structuur opstellen. 1.2.13 teksten schrijven met aandacht voor gepaste en samenhangende inhoud.

	1.2.15 structuur in een tekst aanbrengen: begin, midden en slot. 1.2.16 teksten schrijven met aandacht voor woordkeuze en zinsconstructies afgestemd op het beoogde publiek. 1.2.17 teksten schrijven met een verzorgde tekstopmaak aangepast aan het tekstdoel. 1.2.18 teksten herlezen en op aanwijzing herschrijven. 1.2.19 teksten schrijven met aandacht en doorzettingsvermogen.	1.2.14 een herkenbare en eenvoudige structuur aanbrengen in teksten met inbegrip van titels, tussentitels, alinea's, en gebruik van structuuraanduiders (verwijs, verbindings- en signaalwoorden). 1.2.15 een doelgerichte formulering hanteren met variatie in zinsbouw, gepaste woordkeuze met gebruik van figuurlijk taalgebruik en een gepast register afgestemd op het beoogde publiek. 1.2.16 kritisch reflecteren op teksten en ze op aanwijzing herschrijven. 1.2.17 teksten schrijven met een verzorgde (digitale) tekstopmaak in functie van verzenden of publiceren. 1.2.18 het schrijfproces met aandacht en doorzettingsvermogen doorlopen.

Schrijven om te delen

Invloed van de auteur op de lezer

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.2.9			NL.270		Illustreren de functies van geschreven taal. MIA <i>Functies van geschreven taal:</i> om te informeren om te communiceren									
L4 1.2.16	NL.574		NL.271		Illustreren dat je als auteur invloed kan uitoefenen op de lezer. MIA <i>Invloed auteur:</i> taalgebruik woordkeuze Voorbeelden <i>Invloed auteur:</i> In een spannend verhaal kies je geschikte woorden om als auteur te beschrijven wat een angstig personage voelt, ziet en hoort. De lezer kan deze spanning als het ware in zijn lichaam voelen. Als auteur van een informatiebrochure kies je voor korte, krachtige zinnen en duidelijke afbeeldingen. Zo moet de lezer weinig moeite doen om te lezen en is die toch goed geïnformeerd.									
L4 1.2.16	NL.574		NL.272		Reflecteren samen over de invloed die elkaars schrijfproducten uitoefenen op lezers.									

					Voorbeelden Evi maakte een poster om iedereen duidelijk te maken dat bananenschillen in de groenafvalbak horen. Ze kleurde de afvalbak groen en tekende een pijl van de bananenschil naar de vuilbak. Evi en haar klasgenoten reflecteren samen over de duidelijkheid van deze boodschap. Ze leggen aan elkaar uit hoe zij de boodschap op de poster van Evi begrijpen. Mehmet maakte een verslag met een tekening over de voetbalmatch. Mehmet schreef in grote letters wat de supporters riepen en hij gebruikte uitroeptekens. Mehmet en zijn klasgenoten reflecteren samen over de tekstopmaak. Zij leggen aan elkaar uit in hoeverre grote letters en uitroeptekens duidelijk maken dat de supporters roepen. Daria schreef een spookverhaal. We ervaren hoe spannend het is door de manier waarop Daria beschrijft hoe het hoofdpersonage kippenvel krijgt en rilt van angst wanneer ze een deur hard hoorde dichtklappen. Daria en haar klasgenoten reflecteren samen over de spanning in het verhaal. Ze geven aan welke woorden of woordgroepen het verhaal voor hen spannend maken.													
L6 1.2.15	NL.278 NL.279		NL.273		Geven weer wat hen als auteur motiveert om iets te schrijven wat invloed kan uitoefenen op de lezers. Voorbeelden Dario schreef als auteur van een fantastisch verhaal over de knotsgekke avonturen van een kind om de lezers plezier te doen beleven aan een fantasievol verhaal. Misha wil als auteur dierenleed onder de aandacht brengen door een schokkende poster van een verwaarloosd huisdier te maken.													
Schrijfproces sturen																		
MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn		3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12			
Schrijfstrategieën																		
L4 1.2.11 1.2.12 1.2.13 1.2.14 1.2.15 1.2.16 1.2.17 1.2.18 L6 1.2.3 1.2.10 1.2.11 1.2.12 1.2.13 1.2.14 1.2.15	NL.388	LL.017 LL.032 LL.033	NL.274		Beschrijven stappen van een schrijfproces. MIA <i>Schrijfproces:</i> schrijven voorbereiden boodschap formuleren reviseren verzenden/ publiceren													

1.2.16 1.2.17																			
L4 1.2.19 L6 1.2.18		LL.010 LL.011 LL.017 LL.035	NL.275		Voeren de stappen van het schrijfproces nauwkeurig uit. MIA <i>Uitvoeren:</i> • met aandacht • met doorzettingsvermogen														
Schrijven voorbereiden																			
KO 1.2.9			NL.276		Beschrijven het schrijfdoel en -publiek. Voorbeelden <i>Schrijfdoel en -publiek:</i> • Binnenkort gaan de kleuters op bezoek in het rusthuis. Samen met de meester schrijven ze een brief om de inwoners van het rusthuis te vertellen dat ze ernaar uitkijken om samen spelletjes te spelen en dat ze een verrassing voor hen hebben. Samen met de meester verwoorden de kleuters dat ze een brief schrijven aan de rusthuisbewoners (publiek) om hen te informeren over wat ze komen doen (doel). • Richard (publiek) is ziek. Alle kinderen van de klas hebben een tekening voor hem gemaakt. Samen met de juf schrijven de kleuters een kaartje met beterschapswensen (doel). De kleuters brengen samen met de juf het hele pakket naar de post.														
L4 1.2.16	NL.118	NL.580 NL.581	NL.277		Beschrijven het schrijfdoel en -publiek. MIA <i>Beschrijven:</i> gebruik makend van het communicatiemodel: zender, ontvanger, boodschap, kanaal														
L6 1.2.15	NL.118 NL.273	NL.581	NL.278		Beschrijven het schrijfdoel en -publiek. MIA <i>Beschrijven:</i> gebruik makend van het communicatiemodel: doel, medium, effect														
L4 1.2.16 L6 1.2.15	NL.118 NL.273 NL.365		NL.279		Bepalen het schrijfdoel en -publiek. Voorbeelden • Sara heeft een raadsel geschreven en hangt het op het prikbord achteraan in de klas. Aan haar klasgenoten én de meester (publiek) vertelt ze dat zij hun oplossing (doel) op een papiertje mogen noteren en in de pot stoppen. Aan het einde van de week kijkt ze na of er iemand het raadsel heeft opgelost. Het juiste antwoord hangt ze bij het raadsel op het prikbord.														

				Tiago, Zayn en Matteo kiezen ervoor om een mail te schrijven naar het jeugdverblijf (publiek) waar ze binnenkort met de klas naartoe gaan. Ze willen weten of er een lift in het gebouw is zodat Zayn met zijn rolstoel naar de tweede verdieping kan gaan (doel).											
L4 1.2.11 L6 1.2.10	NL.390		NL.280	Selecteren een teksttype dat het best bij het schrijfdoel en het -publiek past. MIA <i>Teksttype:</i> uit een variatie aan teksten											
L4 1.2.11 L6 1.2.10	NL.118		NL.281	Reflecteren over de keuze van teksttype in functie van het schrijfdoel.											
L4 1.2.12 L4 1.2.13 L4 1.2.15	NL.389 NL.391		NL.282	Beschrijven manieren om een bepaald schrijfonderwerp voor te bereiden. MIA <i>Manieren om een schrijfonderwerp voor te bereiden:</i> inhoud bedenken, gebruikmakend van vakspecifieke kennis en voorkennis verzamelen van ideeën en informatie via een woordspun of schema selecteren van ideeën en geschikte informatie ordenen van ideeën en verzamelde informatie via een woordspun of schema structureren van ideeën en verzamelde informatie: begin, midden, slot Te hanteren begrippen het begin, het midden, het slot Voorbeelden <i>Manieren om een schrijfonderwerp voor te bereiden:</i> inhoud bedenken, verzamelen en ordenen gebruik makend van een woordspun, mindmap, tabel inhoud selecteren en structureren gebruik makend van een stroomschema, tijdlijn, Venn-diagram, boomdiagram											
L6 1.2.11 L6 1.2.12 L6 1.2.13 L6 1.2.14	NL.391 7		NL.283	Beschrijven manieren om een bepaald schrijfonderwerp voor te bereiden. MIA <i>Manieren om een schrijfonderwerp voor te bereiden:</i> inhoud bedenken, gebruikmakend van vakspecifieke kennis en voorkennis inhoud bedenken met behulp van strategieën: brainstorm, vragen stellen, associëren verzamelen van ideeën en informatie											

				selecteren van ideeën en geschikte informatie ordenen van ideeën en verzamelde informatie structureren van ideeën en verzamelde informatie: titel, tussentitels, alinea's, structuuraanduiders Te hanteren begrippen de titel, de tussentitel, de alinea, verwijswaarden, verbindingswoorden Voorbeelden <i>Manieren om een schrijffonderwerp voor te bereiden:</i> inhoud bedenken en verzamelen gebruik makend van een woordspin, mindmap, tabel inhoud selecteren en structureren gebruik makend van een stroomschema, tijdlijn, venndiagram, boomdiagram															
L4 1.2.13 L6 1.2.12	NL.391		NL.284	Ordenen verzamelde ideeën en informatie over het bepaalde schrijffonderwerp.															
L4 1.2.13			NL.285	Selecteren relevante ideeën en informatie die in de geschreven tekst zullen worden verwerkt.															
L6 1.2.12			NL.286	Selecteren geschikte informatie uit verschillende (relevante) bronnen.															
				Boodschap formuleren															
KO 1.2.10	NL.394		NL.287	Dragen bij aan een tekst om eigen ervaringen, creatieve ideeën en aangeboden inhouden vast te leggen.															
KO 1.2.10			NL.288	Schrijven teksten over voor hen bekende onderwerpen. MIA <i>Schrijven:</i>															
				samen met de leraar met letters, cijfers en al dan niet uitgevonden tekens															
KO 1.2.10			NL.289	Begrijpen het principe van hardop schrijven. MIA <i>Principe van hardop schrijven:</i>															
				gedachten weergeven in de vorm van woorden, zinnen en teksten zinnen en formuleringen uitproberen 'in mijn hoofd'															
L4 1.2.14 L4 1.2.16	NL.301 NL.396	NL.249 NL.250	NL.290	Schrijven korte teksten. MIA <i>Korte teksten:</i>															
				met meestal één inhoudselement vaak met chronologische opbouw															

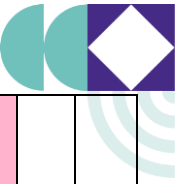
				• korte zinnen, meestal enkelvoudig, grammaticaal eenvoudig											
L4 1.2.16	NL.301 NL.397	NL.251 NL.252	NL.291	Schrijven langere teksten. MIA <i>Langere teksten:</i> • met enkele inhoudselementen • met chronologische opbouw • langere zinnen, naast enkelvoudige ook samengestelde zinnen											
L6 1.2.13 L6 1.2.15	NL.301 NL.314 NL.398	NL.252	NL.292	Schrijven langere teksten. MIA <i>Langere teksten:</i> • met meerdere inhoudselementen: de tekst bevat steeds meer details, karakters worden steeds meer uitgediept, ideeën worden steeds dieper uitgewerkt • variatie in zinsbouw • gepaste woordkeuze • figuurlijk taalgebruik • register afgestemd op het publiek											
				Reviseren											
L4 1.2.18		LL.063	NL.293	Verbeteren hun schrijfproducten op basis van feedback. Voorbeelden • Shari kan heel goed vriendschapsbandjes maken. Ze maakt een stappenplan voor haar klasgenootjes, zodat die zelf vriendschapsbandjes kunnen maken. Ze beschrijft hoe de draden aan elkaar geknoopt moeten worden, maar vergeet te schrijven dat het een stappenplan is om vriendschapsbandjes te maken. Haar klasgenootjes geven haar hierover feedback. Shari verbetert haar werk door een passende titel bovenaan haar stappenplan te schrijven. • In zijn verhaal gebruikt Bert vaak erg lange zinnen zonder komma's. Bij een klassikale leesbeurt door de meester valt het de leerlingen op dat er weinig leestekens gebruikt zijn. Bert gaat er meteen mee aan de slag. Het helpt hem om daarbij de zinnen zachtjes aan zichzelf voor te lezen. Zo merkt hij wanneer er een komma moet komen om adem te halen.											
L4 1.2.18	NL.402	LL.058	NL.294	Lezen zelfgeschreven schrijfproducten na. MIA <i>Nalezen:</i> verbeteren foutjes die ze zelf opmerken alvorens hun werk in te leveren											
L4 1.2.18		LL.058	NL.295	Gaan in dialoog met elkaar bij het reviseren van hun schrijfproducten.											

L6 1.2.16				MIA <i>Reviseren:</i> • tekststructuur • zinsbouw • woordgebruik • tekstconventies • spelling Voorbeelden • Levi las zijn zelf geschreven verhaal voor in de klas. De klasgenoten konden meelesen op het Smartboard. Nona merkt op dat het hoofdpersonage zeer goed beschreven is: ze kan zich inbeelden hoe die eruit ziet en hoe die zich voelt. (woordgebruik) • Jax en Phil schreven een krantenartikel over de klasuitstap voor de schoolkrant. Lien en Frauke lezen het artikel na. Ze ervaren de tekst als verwarrend omdat alle gebeurtenissen door elkaar zijn opgesomd. Ze helpen Jax en Phil om de tekst goed te structureren.														
		LL.053	NL.296		Illustreren hulpmiddelen om schrijfproducten te reviseren. MIA <i>Hulpmiddelen:</i> woordenboek													
		LL.054	NL.297		Illustreren hulpmiddelen om schrijfproducten te reviseren. Voorbeelden <i>Hulpmiddelen:</i> woordenboek, spellingscorrector, artificiële intelligentie													
		LL.050	NL.298		Gebruiken hulpmiddelen bij het reviseren van schrijfproducten.													
Verzenden/ publiceren																		
			NL.299		Tonen een selectie aan eigen schrijfproducten.													
			NL.300		Selecteren uit eigen geschreven teksten welke ze willen delen met anderen. MIA <i>Eigen geschreven teksten:</i> • persoonlijke teksten • teksten van de groep													
L4 1.2.16 L4 1.2.17 L6 1.2.15		NL.130 NL.290 NL.291 NL.292	NL.301		Illustreren criteria waaraan een schrijfproduct dat ze willen delen met anderen moet voldoen. MIA <i>Criteria:</i>													

L6 1.2.17				• afgestemd op het publiek • gepast taalregister • gepast woordkeuze • figuurlijk taalgebruik • variatie aan zinsbouw • gepaste tekstopmaak • gepaste kanaal en medium: geschreven tekst Voorbeelden <i>Gepaste kanaal en medium - geschreven tekst:</i> een kartonboekje voor een verhaal voor jonge kleuters, een poster om een oproep te doen aan kinderen, een brief aan een ouder persoon													
		NL.117 IT.029	NL.302	Illustreer presentatievormen voor schrijfproducten. Voorbeelden <i>Presentatievormen:</i> een klaskrant, een poster, een dagboek, een presentatie, een leesboek, een informatiemuur													
		NL.117	NL.303	Bepalen een presentatievorm in functie van het schrijfdoel en publiek.													
L4 1.2.17	NL.301 NL.310	NL.131	NL.304	Schrijven teksten met een verzorgde tekstopmaak. MIA <i>Schrijven:</i> passend bij het schrijfdoel													
L6 1.2.17	NL.301 NL.310 NL.174	NL.131 IT.038 IT.040	NL.305	Schrijven teksten met een verzorgde opmaak. MIA <i>Verzorgde opmaak:</i> • handgeschreven • digitaal													
L6 1.2.17		NL.131 IT.009 IT.038 IT.040 NL.174	NL.306	Gebruiken digitale middelen om geschreven teksten vorm te geven. MIA <i>Geschreven teksten:</i> • voor verschillende doeleinden en -groepen <i>Vormgeven:</i> • volgens gangbare schrijfconventies Voorbeelden													

					Digitale middelen: • verschillende devices (of dragers) • tekstverwerkers • presentatiesoftware													
Reflectie op het schrijven																		
L4 1.2.18 L6 1.2.16		LL.053 LL.054 LL.057	NL.307		Duiden de gemaakte keuzes bij het schrijven van een tekst in functie van het schrijfdoel. MIA <i>Duiden gemaakte keuzes:</i> • over het eigen schrijfproces en schrijfproduct • over het schrijfproces en schrijfproduct van anderen Voorbeelden <i>Keuzes in functie van het schrijfdoel:</i> • Een brief schrijven op een wisbordje is niet handig. • De structuur ‘inleiding – midden – slot’ gebruiken bij het schrijven van een verhaal. • Bij een presentatie schrijf je trefwoorden, géén zinnen. • Bij een verslag over ons groepswerk schrijven we hoe we te werk zijn gegaan, in de juiste volgorde. • In een versje dat we schrijven voor de kleuters van de eerste kleuterklas, gebruiken we geen moeilijke woorden.													
L4 1.2.18 L6 1.2.16		LL.053 LL.054 LL.057	NL.308		Vergelijken de eigen intentie als schrijver met de interpretatie van het publiek over hun eigen geschreven tekst. Voorbeelden <i>De eigen intentie en interpretatie van het publiek:</i> • Ik schreef een instructie om een doosje van papier te vouwen. Ik zie dat mijn klasgenoten er niet in slagen om met behulp van mijn instructie succesvol een doosje te vouwen. Mijn instructie is dus niet duidelijk genoeg. • Ik schreef een recensie over een boek dat ik héél goed vind. Ik zie dat mijn klasgenoten dit boek nu ook willen lezen. Ik ben erin geslaagd om mijn enthousiasme over het boek over te brengen op de klasgenoten die mijn recensie lazen.													
L4 1.2.18 L6 1.2.16		LL.053 LL.054 LL.057	NL.309		Reflecteren over hun persoonlijke schrijfstijl. MIA <i>Reflecteren:</i> op kenmerken van hun teksten die specifiek zijn voor hun eigen schrijfstijl													
Schrijfconventies																		
MD/GO!	■	∞	Nr.	E/B/G	Leerlijn													
						3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12				

L4 1.2.17 L6 1.2.17	NL.301 NL.304 NL.305 NL.307 IT.039 IT.040	NL.131 NL.168 NL.169 NL.170 NL.531 NL.532	NL.310		Schrijven teksten met aandacht voor schrijfconventies. MIA <i>Schrijfconventies:</i> • leesbaar handschrift • tekstopmaak afgestemd op teksttype en schrijfdoel • met aandacht voor een passende bladschikking: schrijven naast de kantlijn, schrijven op de schrijflijn, spaties tussen woorden, zinnen en alinea's, afspraken rond het gebruik van leestekens Te hanteren begrippen tekstopmaak, cursief, vet													
Tekststructuur/verhaalstructuur																		
MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12				
L4 1.2.15		NL.129 NL.133 NL.318	NL.311		Gebruiken kennis over tekststructuur/verhaalstructuur om de eigen gedachten te structureren ter voorbereiding op het uiteindelijke schrijfproduct. MIA <i>Tekststructuur:</i> • vormelijke structuur • inhoudelijke structuur: oorzaak-gevolgstructuur, chronologische opbouw, probleem-oplossingstructuur, vergelijkende opbouw, beschrijvende opbouw Te hanteren begrippen de tekst, het begin, het midden, het slot													
L6 1.2.14	NL.268	NL.133 NL.318	NL.312		Gebruiken kennis over tekststructuur/verhaalstructuur om de eigen gedachten te structureren ter voorbereiding op het uiteindelijke schrijfproduct. MIA <i>Tekststructuur:</i> • vormelijke structuur • inhoudelijke structuur: oorzaak-gevolgstructuur, chronologische opbouw, probleem-oplossingstructuur, vergelijkende opbouw, beschrijvende opbouw Te hanteren begrippen de titel, de tussentitel, de alinea, de structuuraanduiders													
L4 1.2.15		NL.132	NL.313		Schrijven teksten met een eenvoudige en herkenbare structuur die bij het teksttype past. Voorbeelden													

					<i>Teksten met eenvoudige en herkenbare structuur:</i> • een recept: ingrediënten, werkwijze • een brief: plaats en datum, aanhef, slot												
L6 1.2.14	NL.292		NL.314		Schrijven steeds complexer wordende teksten in een structuur die bij het teksttype past. Voorbeelden <i>Steeds complexer worden teksten:</i> • een brochure: omslag met titel en afbeelding of logo; introductie; informatief gedeelte met alinea's en tussentitels, contactgegevens • een verhaal: inleiding-midden-slot												
L6 1.2.15		NL.550 NL.551 NL.552	NL.315		Schrijven teksten met variatie in zinsbouw.												
L4 1.2.15 L6 1.2.14			NL.316		Tonen hun kennis over tekststructuur/verhaalstructuur in verschillende contexten. Voorbeelden • Levi leest een stappenplan om pannenkoeken te bakken. Hij zegt dat er eerst een lijst met benodigdheden staat, gevolgd door duidelijke instructies in volgorde. Hij herkent dat dit een instructietekst is. • Rebecca vertelt een zelfverzonnen verhaal aan haar klasgenoten. Ze begint met wie en waar, daarna vertelt ze wat er misloopt en eindigt met hoe het opgelost wordt. Ze gebruikt bewust de opbouw van een verhaalstructuur.												

Verbanden

MD/GO!	🚩	🔗	Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
L6 1.2.14			NL.317		Gebruiken structuuraanduiders om verbanden in teksten weer te geven. MIA <i>Structuuraanduiders:</i> signaalwoorden die de volgorde aanduiden Voorbeelden <i>Structuuraanduiders:</i> eerst, toen, daarna									
L6 1.2.14	NL.136 NL.137 NL.138 NL.312 NL.537		NL.318		Illustreer het gebruik van structuuraanduiders. MIA <i>Structuuraanduiders:</i> • verwijswaarden: verwijzen naar iemand of iets wat eerder in de tekst genoemd was • verbindingswoorden: leggen verbanden tussen zinnen en tussen alinea's									

				• signaalwoorden: geven het soort verband tussen zinnen en tussen alinea's weer (tijd: eerst, toen, daarna; oorzaak: omdat, doordat; gevolg: zodat, waardoor; tegenstelling: maar; opsomming: en, bovendien; conclusie: dus, daarom) Voorbeelden <i>Structuuraanduiders:</i> • Het konijn van <u>Alice</u> was verdwenen. Alle burens hielpen <u>haar</u> zoeken. (verwijswoord) • Juf Jo was ervan overtuigd dat onze school kampioen zou worden. We hadden dan <u>ook</u> goed getraind. (verbindingswoord) • Meester Steve gelooft dat het ons zal lukken om heerlijke pannenkoeken te bakken. <u>Maar</u> dan is het wel nodig om de ingrediënten precies af te meten. (signaalwoord)											
L6 1.2.14	NL.136 NL.137		NL.319	Gebruiken structuuraanduiders om verbanden in teksten weer te geven. MIA <i>Structuuraanduiders:</i> • verwijswoorden: verwijzen naar iemand of iets wat eerder in de tekst genoemd was • verbindingswoorden: leggen verbanden tussen zinnen en tussen alinea's • signaalwoorden: geven het soort verband tussen zinnen en tussen alinea's weer											
L6 1.2.14			NL.320	Gebruiken structuuraanduiders om verbanden in teksten weer te geven. MIA <i>Structuuraanduiders:</i> argumentatieve verbindingswoorden Voorbeelden <i>Structuuraanduiders:</i> We willen dat de bibliotheek in onze school aantrekkelijk blijft. • <u>Daarom</u> zetten we de boeken netjes terug op hun plaats in de boekenkasten. (argument) • <u>Toch</u> zijn er nog altijd boeken die in de sofa blijven liggen. (tegenargument)											